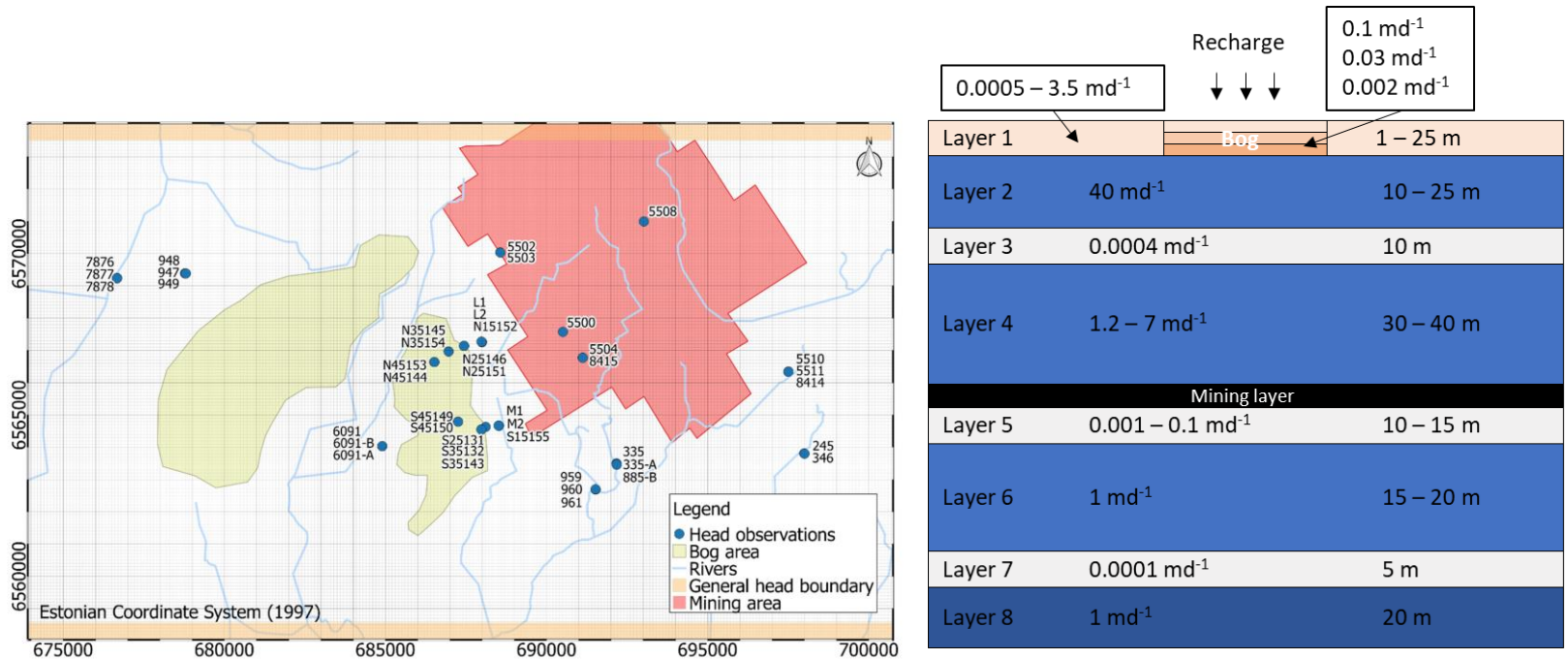
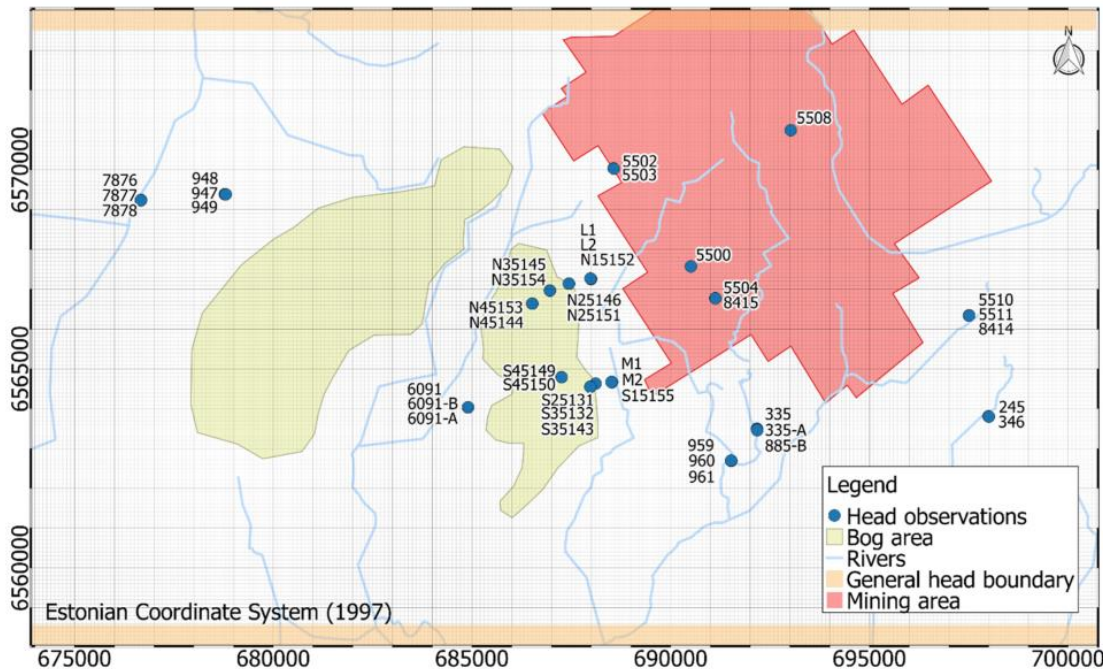

Tegevused Selisoo mudeliga

Tallinn, 23.08.2017

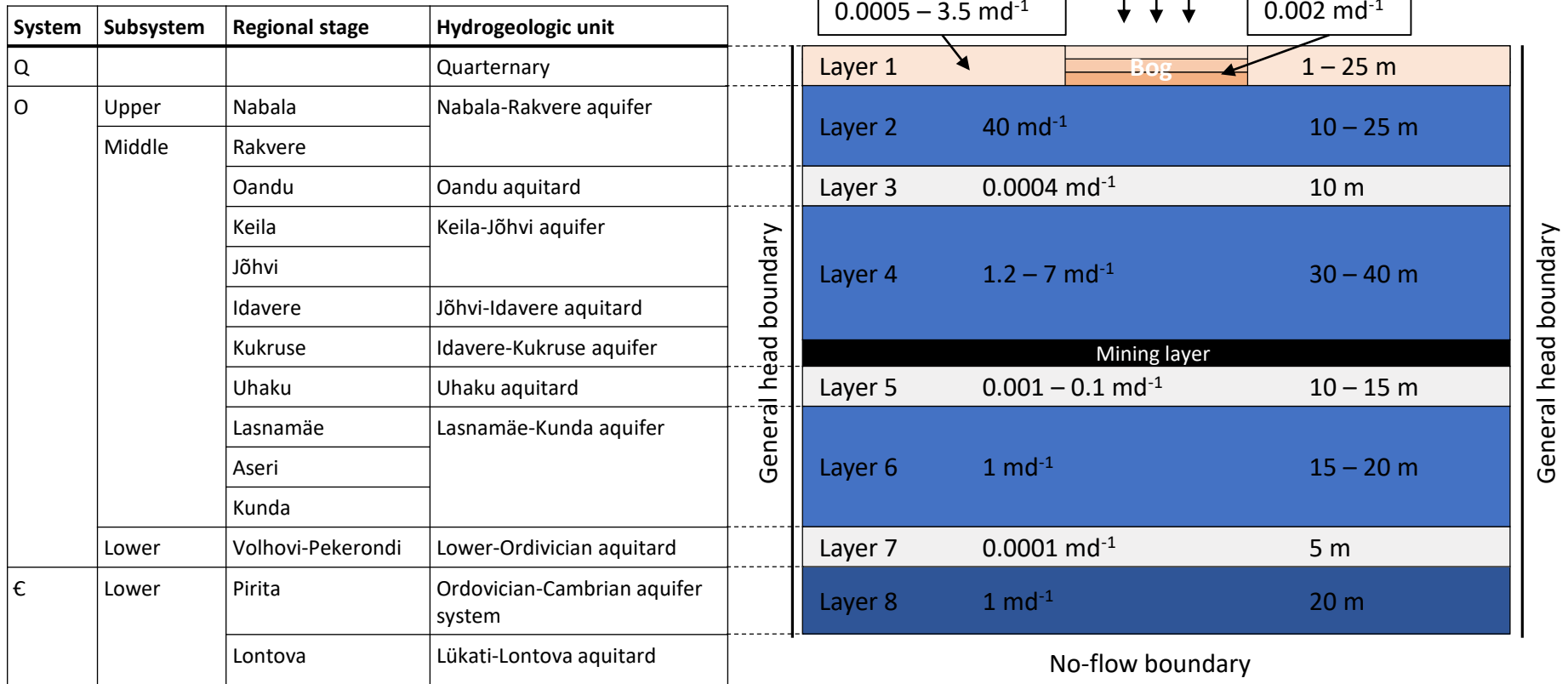
Selisoo mudel - kontsept

Põhjavee mudel baseerub MODFLOW-2005

- 3D
- statsionaarne
- 270 tulpa, 161 ridas, 10 kihti koos alamkihtidega
- Raku suurus: 100 x 100 m
- 7 modflow moodulit: CHD, LPF, RCH, GHB, RIV, DRN, SFR2

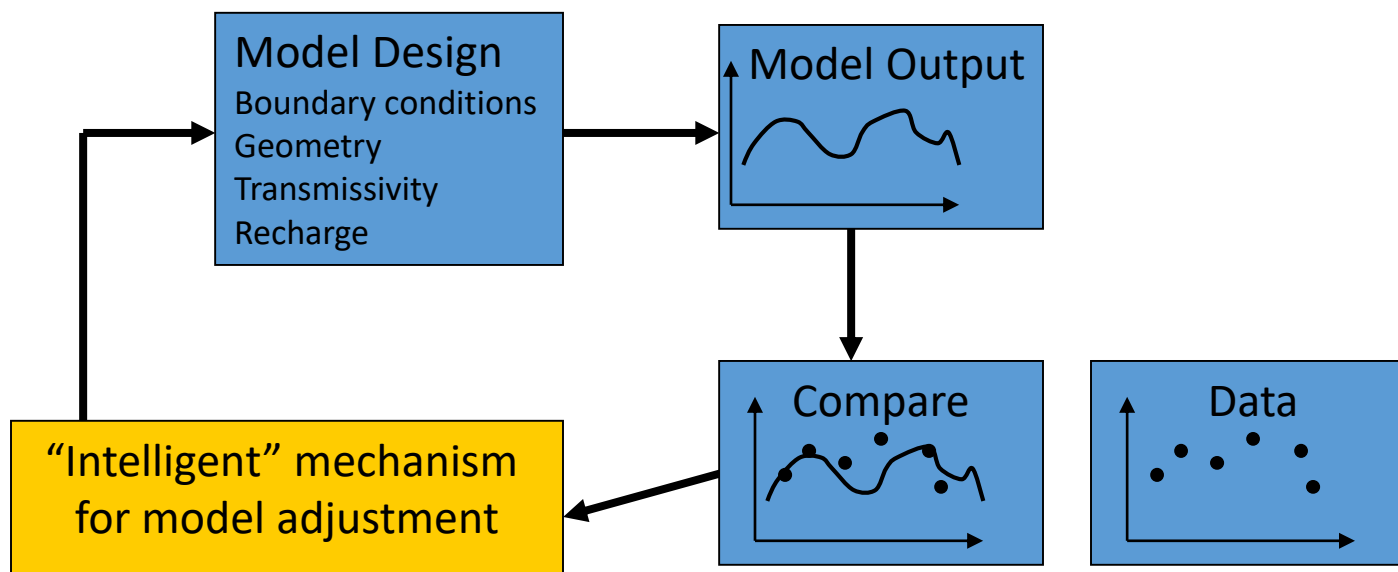
Selisoo mudel - kontsept

after Perens et al. (2001)

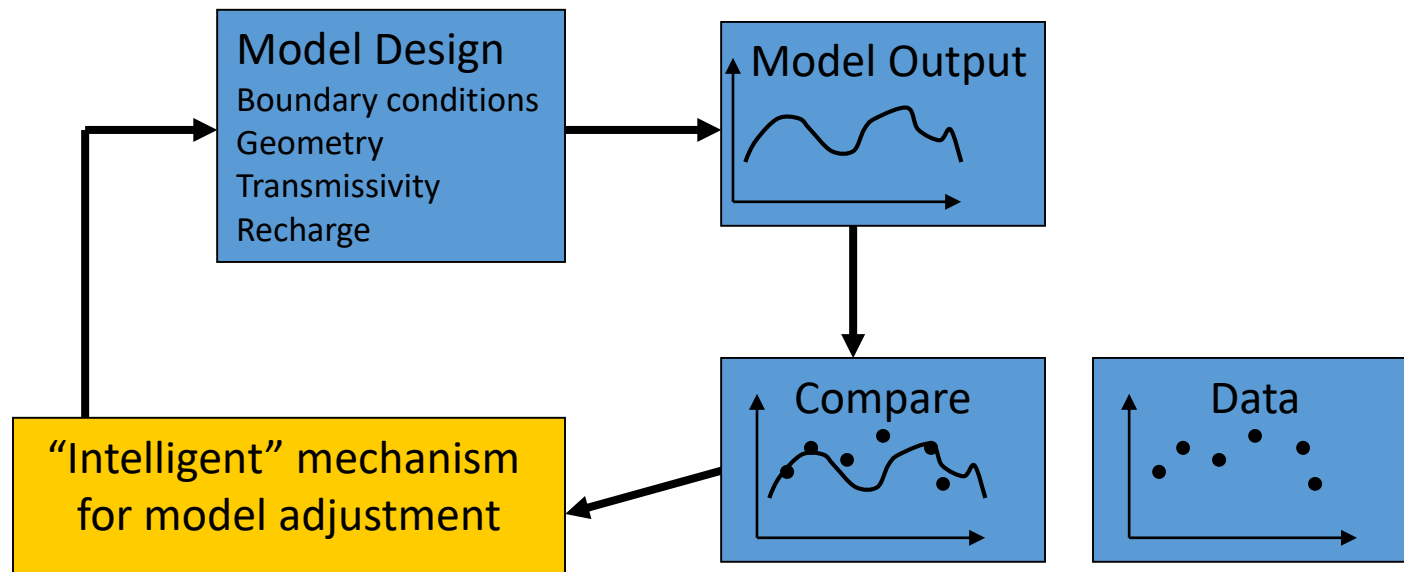
Mudeli parameetrite kalibreerimine

Katse-eksituse meetod

Mudeli parameetrite kalibreerimine

Katse-eksituse meetod

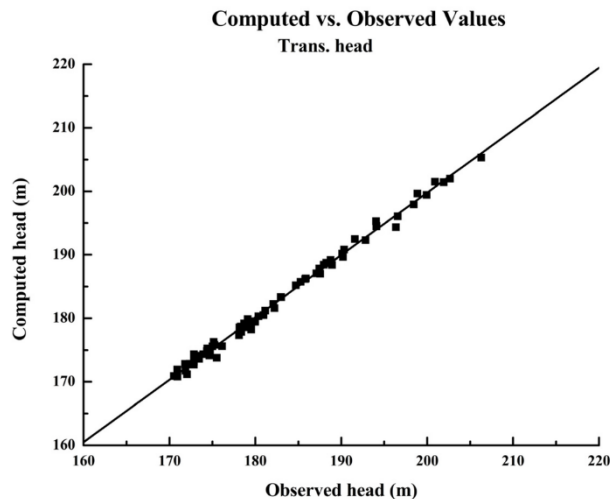
+

+

Ucode/Pest/Freewat/Modelmate....

Manuaalse ja automaatse kalibreerimise erinevus

Manuaalse kalibreerimise tulemuseks on regressioonikõver, vastavust kirjeldav koefitsient ning vea suurus

„It can be seen that there was a good match between the observed and calculated head values. The mean error was 0.547 m and the root mean squared error (RMSE) was 0.66 m. The difference of the highest and the lowest water level was over 60 m so the discrepancy was reasonable.“

Shuwei Qiu, Xiujuan Liang, Changlai Xiao, He Huang, Zhang Fang and Fengchao. 2015. **Numerical Simulation of Groundwater Flow in a River Valley Basin in Jilin Urban Area, China**. *Water*, 7(10), 5768-5787; doi:10.3390/w7105768, <http://www.mdpi.com/2073-4441/7/10/5768>

Manuaalse ja automaatse kalibreerimise erinevus

Automaatne kalibreerimine võimaldab saada oluliselt rohkem infot mudeli usaldusväärsuse kohta:

1. Millised parameetrid on vaatlusandmetega tõendatud;
2. Kas osad parameetrid ei ole sõltuvuses üksikust mõõtmisest;
3. Millised parameetrid on olulised prognooside ning stsenaariumite koostamisel;
4. Millist lisainfot peaks veel koguma, et saada mudelit usaldusväärsemaks;
5. Milline kontseptuaalne mudel töötab kõige paremini;

Manuaalse ja automaatse kalibreerimise erinevus

Automaatne kalibreerimine võimaldab saada oluliselt rohkem infot mudeli usaldusväärsuse kohta:

1. Millised parameetrid on vaatlusandmetega tõendatud;
2. Kas osad parameetrid ei ole sõltuvuses üksikust mõõtmisest;
3. Millised parameetrid on olulised prognooside ning stsenaariumite koostamisel;
4. Millist lisainfot peaks veel koguma, et saada mudelit usaldusväärsemaks;
5. Milline kontseptuaalne mudel töötab kõige paremini;

Kõik need küsimused peaks olema kommenteeritud ühes korralikus mudeli aruandes.

Selisoo mudel – 7 alternatiivset mudelit

CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md^{-1}	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md^{-1} ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus $100 \text{ m}^2\text{d}^{-1}$, DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md^{-1}	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md^{-1} ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

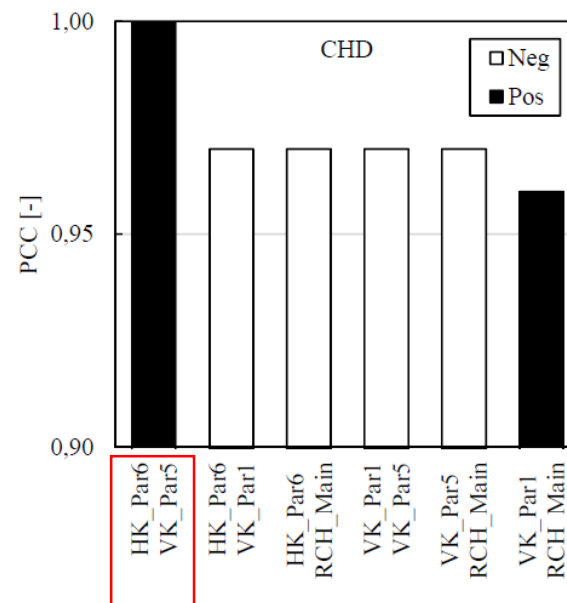
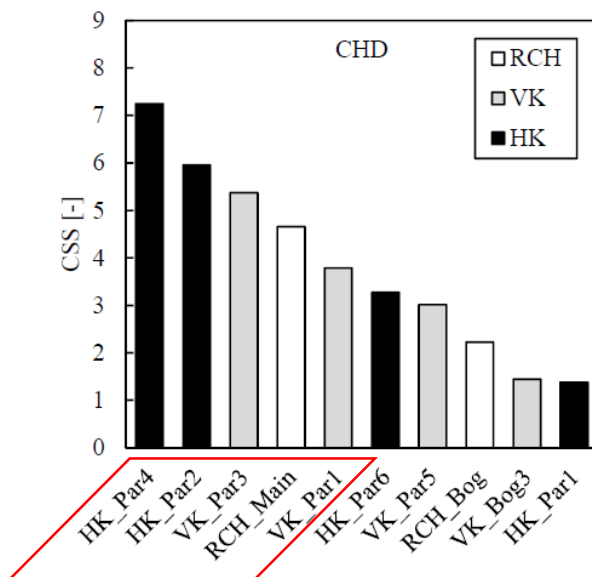
Selisoo mudel – alternatiivsed mudelid

	Count							
	Parameter						Observation	
	HK	VK	RCH	GHB	SFR	DRN	Head	Flow
CHD	11	11	3	1	1	0	43	1
CHD + high HK/VK	12	12	3	1	1	0	43	1
CHD + incr. RCH	11	11	4	1	1	0	43	1
DRN	11	11	3	1	1	1	43	1
DRN + high HK/VK	12	12	3	1	1	1	43	1
DRN + incr. RCH	11	11	4	1	1	1	43	1
Not simulated	11	11	3	1	1	0	43	0

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

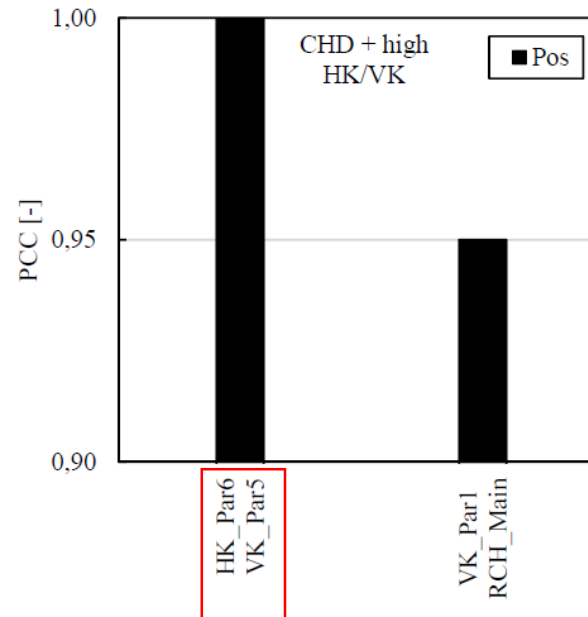
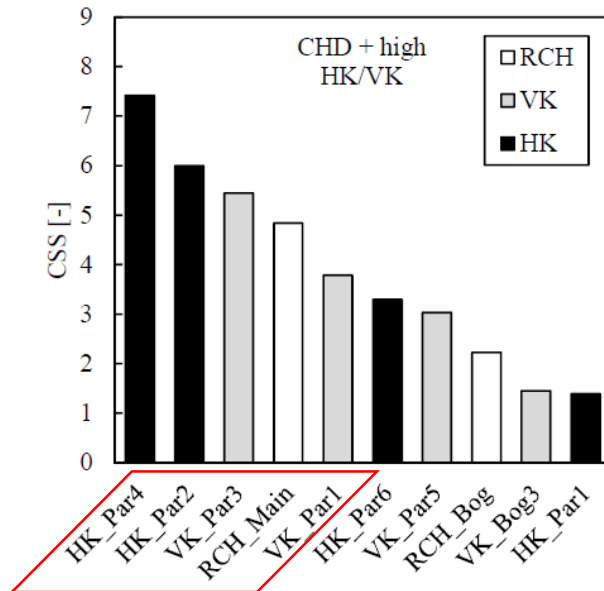
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

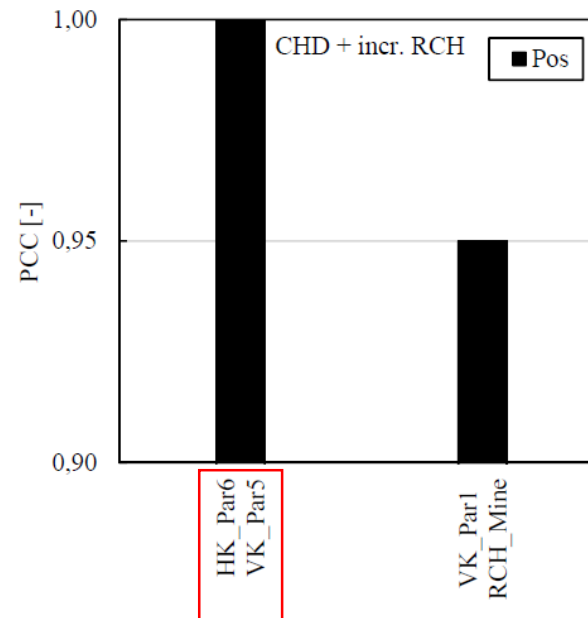
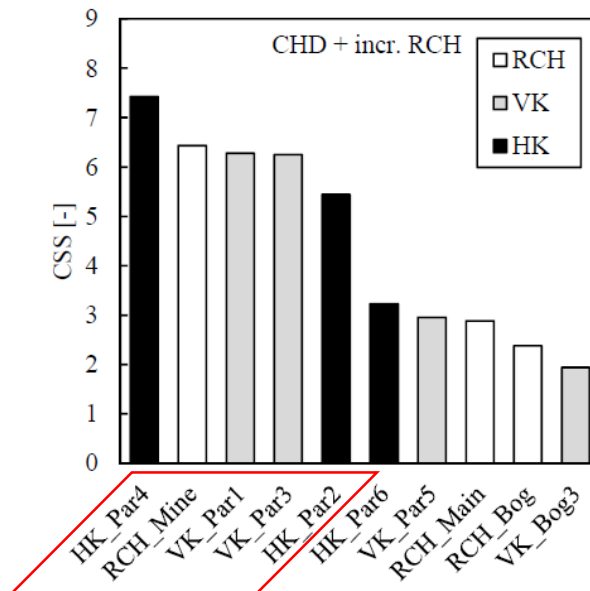
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

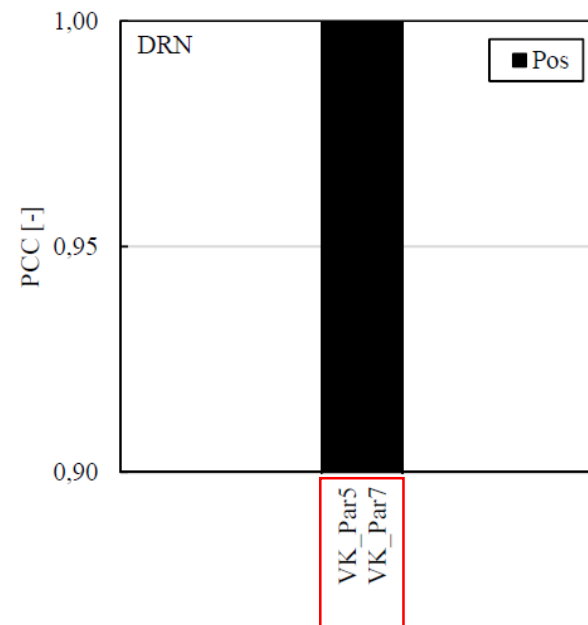
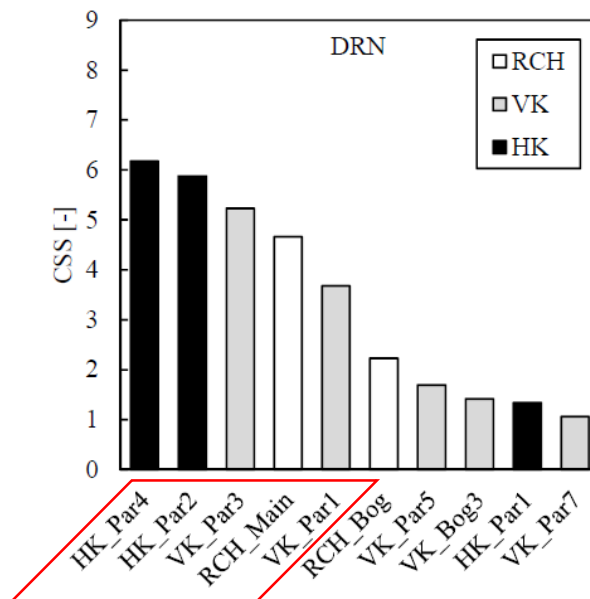
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

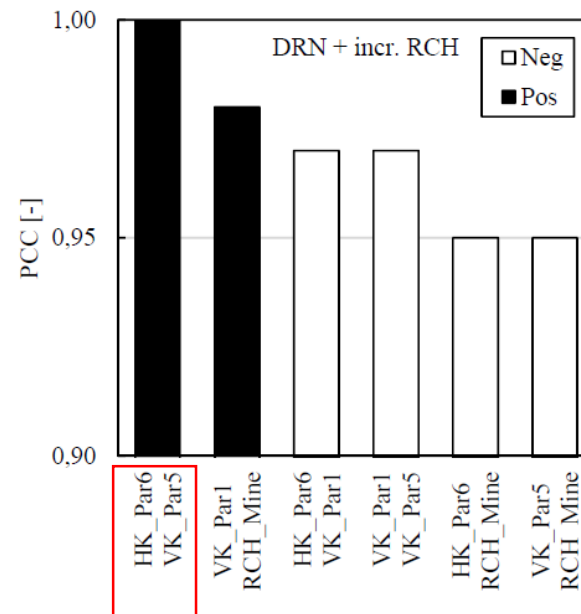
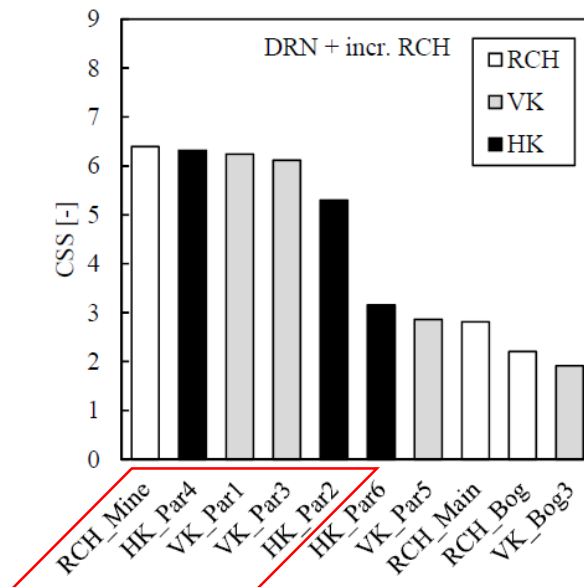
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

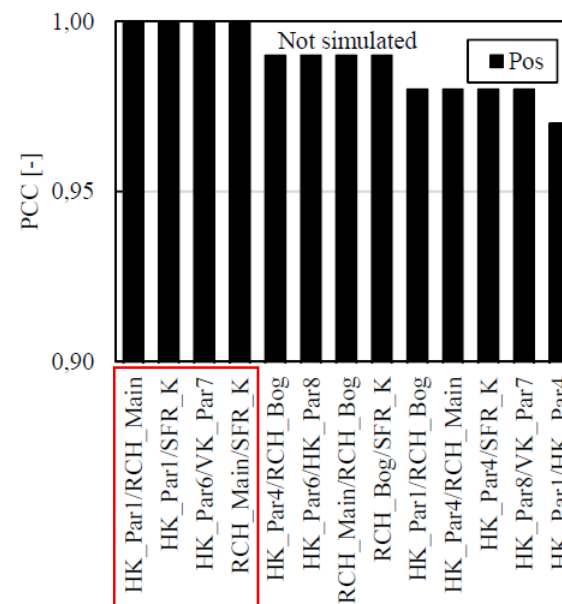
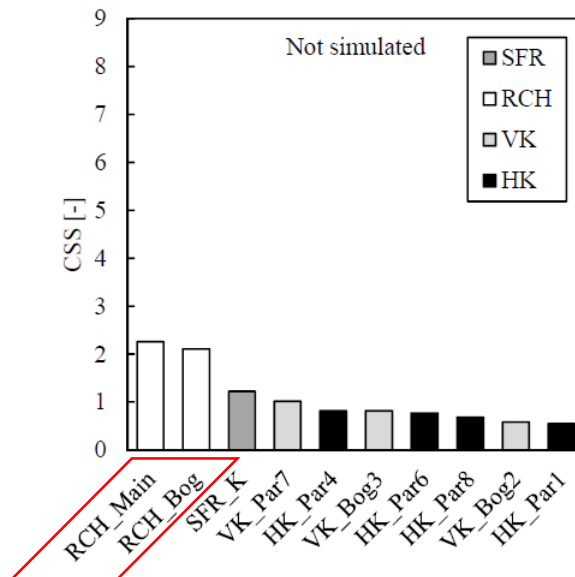
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – parameetrite tundlikkus

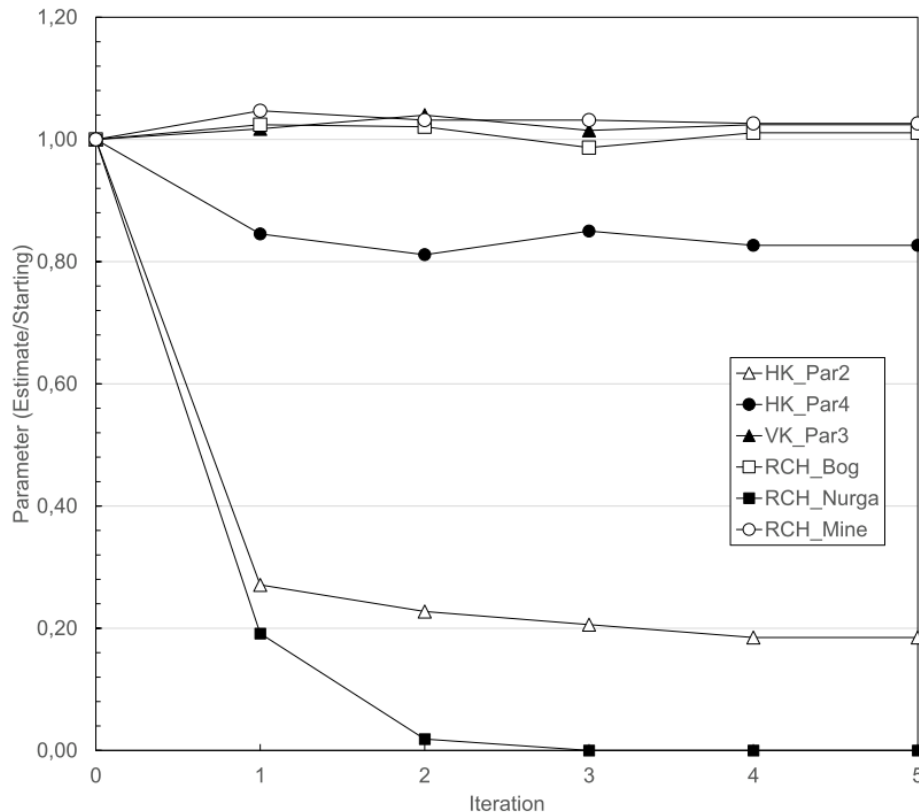
CHD	CHD + high HK/VK	CHD + incr. RCH	DRN	DRN + high HK/VK	DRN + incr. RCH	Not simulated
Kaevandus - CHD, CHD rõhk võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis CHD, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Kaevandus – DRN, DRN põhja juhtivus 100 m ² d ⁻¹ , DRN tase võrdub kaevanduse põhjaga	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal HK ja VK 1000 md ⁻¹	sama mis DRN, lisaks on kaevanduse alal suurem RCH võrreldes muuga: 0.0008 md ⁻¹ ~300 mm/a	Looduslik seisund ilma kaevanduseta

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel – kalibreerimine

Iteratsioonidega protsess

Modifitseeritud Gauss-Newton
mittelineaarne regressioon

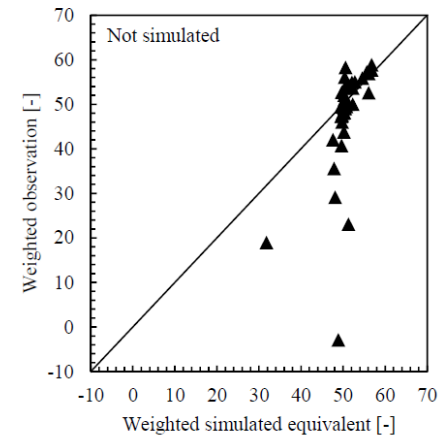
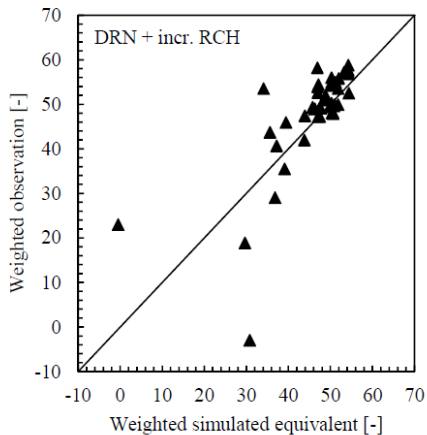
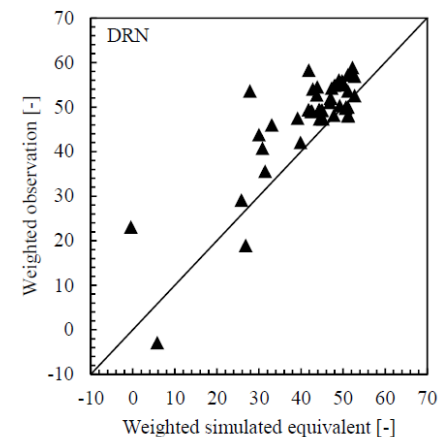
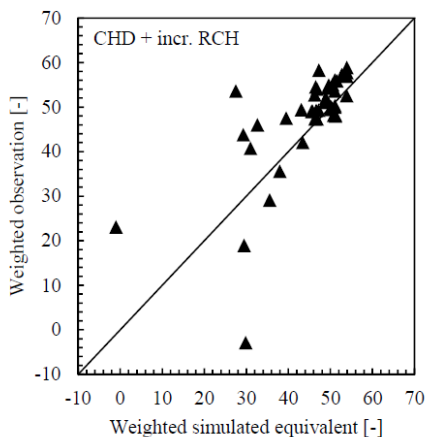
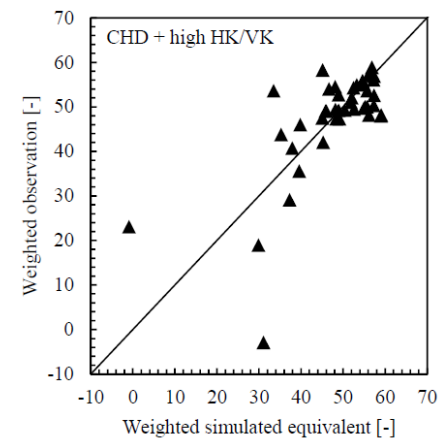
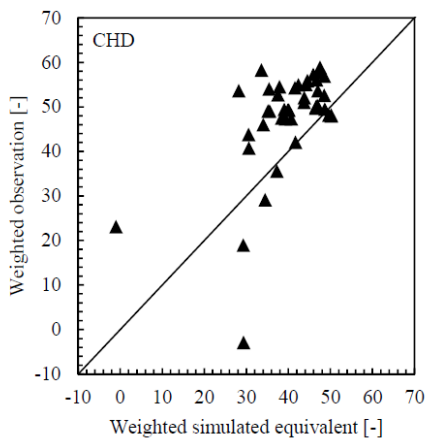
Closure criteria of 0.01:

- Parameetrite muutus
- Vaatlus- ja mudeldamise tulemuste muutus (SSWR - sum of squared weighted residuals)

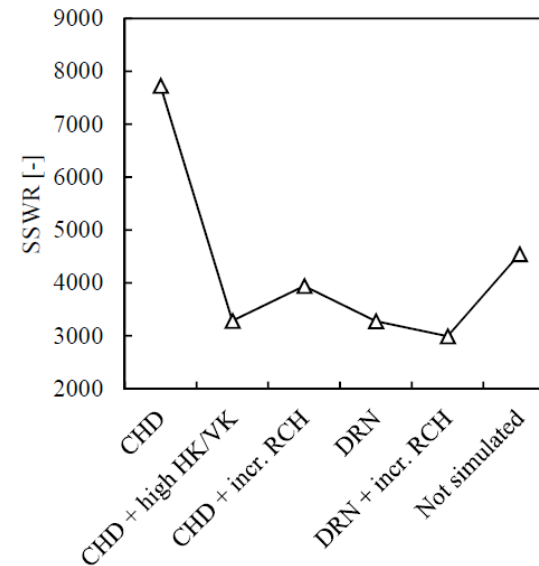
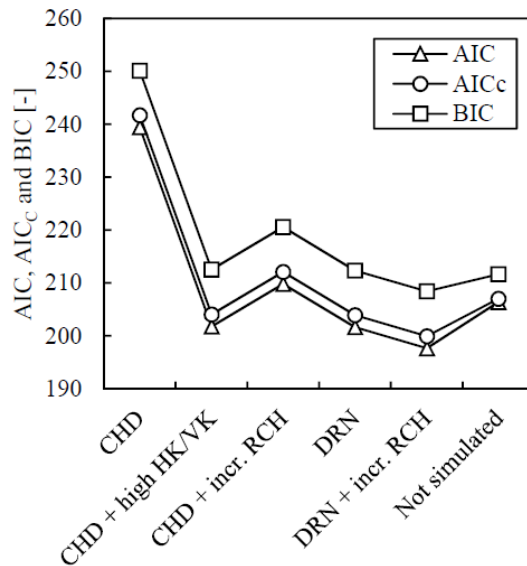
Kui usaldusväärne or Selisoo mudel

Vaatlustulemused
vers.
mudeli tulemused

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel

$$AIC(b') = S'(b') + NP \times 2$$

$$AIC_c(b') = S'(b') + NP \times 2 + \frac{2 \times NP \times (NP + 1)}{NOBS - NP - 1}$$

$$BIC(b') = S'(b') + NP \times \ln(NOBS)$$

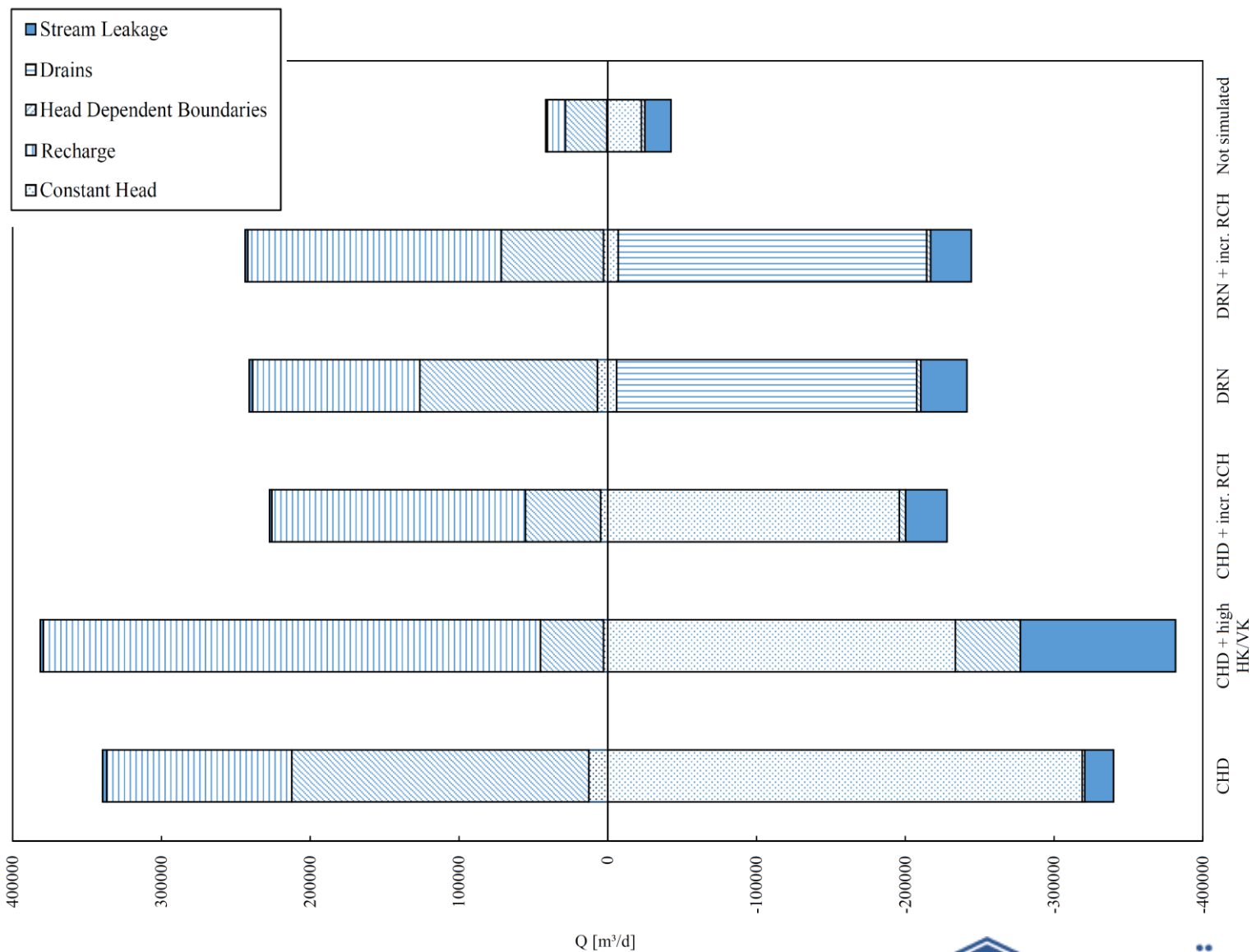
$$S(\underline{b}) = \sum_{i=1}^{ND} \omega_i [y_i - y'_i(\underline{b})]^2 + \sum_{p=1}^{NPR} \omega_p [P_p - P'_p(\underline{b})]^2$$

Kui usaldusväärne on loodud mudel?

Selisoo mudel

Väljavool kaevandusse erinevate mudelite puhul.
Vaatluse andmeteks oli võetud 230 000 m³/d

	Weighted simulated value [m ³ /d]	Residual [m ³ /d]	Weighted residual [-]
CHD	-313833	83833	36.45
CHD + high HK/VK	-222325	-7675	-3.34
CHD + incr. RCH	-275254	45254	19.68
DRN	-229212	-788	-0.34
DRN + incr. RCH	-261823	31823	13.84
Not simulated	—	—	—

Täna kuulamast!

Kontakt:

Argo Jõelet
Andres Marandi
Marko Kohv
Maile Polikarpus

argo.joeleht@ut.ee
andres.marandi@ut.ee
marko.kohv@ut.ee
maile.polikarpus@ut.ee